

Výstřižková služba
Pražské informační služby
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82
Telefon 44778

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

OSTRAVSKÉ noviny,

ze dne

J.N.L.
24 IX. 1962

A to je tajný spolek „Černá ruka“. Jeho jednotlivé členy představují na jevišti B. Čvančara, J. Třebická, P. Čepek, M. Albínová a J. Dvořák. Před nimi v titulní roli... lafka.

Foto: František Krasl

NA OKRAJ PRVNÍCH TŘÍ PREMIÉR OSTRAVSKÉHO DPB

Ofenzíva bezručovců

KULTURA OSTRAVSKÝCH

kážek je i učení. Parta chlapců a děvčat, sdružená pod názvem Černá ruka si vymyslí a nacvičí celý systém znamení, jak při zkoušení podvádět učitele, jak bez práce sklízet koláče – dobré známky. Jeden z nich, Jakub Kuba, se na hřišti setká s olympionikem a začne s ním sportovat. Nízkou lafku zdolá snadno, ale chce-li skákat výš, musí začít poctivě cvičit. Tak přijde Kuba na to, že s učením je to vlastně stejné a vzbouří se proti své partě. Černá ruka se rozpadne, její členové přestanou podvádět učitele i sebe.

ZKŮŠENĚMU PERU Saši Lichého se podařilo tlumočit tento jednoduchý a vcelku ne novou příběh vkusně, s přiměřenou dávkou vtipu a smyslem pro specifičnost dětského vnímání. Šťastně se vyhnul poplatismu a fráším, které tak často natropí více škody než přinesou užitku, a právě proto – třebaže vlastně mravokárně zvedá ukazováček a říká to nepopulární „Neopisovat!“ ve třídě ani v životě – se mu dostává zaslouženě sluchu i ovací dětského obecnstva.

HRA MÁ V REŽII Evžena Němce, na scéně L. Hruzy a s písničkami P. Mandela přitažlivou podobu. Z hereckých výkonů stojí za zmínku především Jakub Kuba B. Čvančary, jehož „klukovské“ studie v DPB (ale nejen ony) staví v poslední době vysokou „normu“ svou sympatickou přirozeností a šarmem.

Ostravské Divadlo Petra Bezruče zahájilo novou sezónu, jak už bývá v tomto souboru zvykem, opravdovou ofenzívou. Během čtrnácti dnů – od 8. do 22. září – uvedlo pět premiér, z toho jednu československou (hru západoněmeckého autora Clause Hubalka Lázeňská sezóna).

SNAD BY NĚKDO mohl říci – práce kvapná málo platná. Ale kdo spatřil v DPB první tři nové hry, přesvědčil se nikoli o překotnosti a nezdarech, ale naopak o velmi vážném chápání uměleckého poslání tohoto divadla všeobecně a výchovy dětského diváka zvláště. (Shodou okolností jde totiž ve všech třech případech o hry, určené především mládeži).

SASU LICHEHO známe jako plodného dramatika, režiséra i herce. Jeho poslední hry pro děti, Cínový voják a Fripiri, mají úspěch nejen u nás, ale i na zahraničních scénách. I naměť hry Lafka, se kterou DPB vstoupilo do nové sezóny, je vzat ze života dětí.

LATKA JE AUTOROVÍ symbolem překážek, které se nedají podlézt ani obejít, které je nutno přeskočit. A toho lze ovšem dosáhnout jen neúnavnou prací, důkladným „tréninkem“. Jednou z takových pře-

Výstřižková služba
Pražské informační služby
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Zlatý máj, Praha

— — 1 1963

LAŤKA

4 v

**D
P
B**

O Sašovi Lichém už můžeme mluvit jako o zkušeném autoru pro děti a mládež. S divadlem se nejdříve setkal jako herec. Vytvořil řadu rolí ve hrách pro děti, nejprve v Ostravě, později v Liberci, v Hradci Králové a opět v Ostravě. Vedle herecké činnosti začal sám hry pro děti také psát. Po řadě pohádkových her, hraných v mnoha našich divadlech a známých mnoha našim dětem, podíval se v předposlední své hře Fripiri do skutečného světa. Napsal hru o skupině pionýrů z ostravského průmyslového kraje, o chlapcích a děvčeti, kteří se ve svém příběhu touží stát astronauty a poznávají přitom mnoho zajímavých věcí. A když pracovníci DPB v programu k Fripiri vyslovili přání, aby Saša Lichý zůstal i nadále věrný dětem, nezklamali se. Jeho poslední hra Laťka (československá premiéra 8. září 1962 v DPB) patří zase jim.

I zde si vybral téma, jehož základní konflikt vzniká ze životní problematiky pionýrského kolektivu. Děj se odehrává v 7. třídě, ale přesahuje do světa dospělých, do celé naší společnosti. To je charakteristický znak Lichého práce už z dřívějška. V 7. třídě městské devítiletky je doučovací kroužek Vlaštovka, který ale jinak, pro sebe, existuje pod názvem Černá ruka. Cílem této party chlapců a děvčat je vzájemná pomoc v učení na základě „dělby práce“: jeden dělá pro všechny ostatní matematiku, jiný zase zeměpis atd. Vždyť se o dělbě práce učí i ve škole jako o pozitivním činiteli v životě lidské společnosti. Tím ovšem docházejí k falešným a jen zdánlivým úspěchům ve školní práci — k efektnímu vysvědčení, ale pochybným skutečným znalostem a vědomostem. Do party je přijímán nový spolužák a člen přicházející z vesnické školy, Jakub Kuba. Seznamuje se se sportovcem-olympionikem (tak nám ve všem připomíná Emila Zátopka!), který se mu stává vzorem. Je šťasten, když se

Výstřižková služba
Pražské informační služby
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

2577

Mladá fronta, Ostrava

12 XII. 1962

Lichého nová hra pro děti
v ostravském Divadle Petra Bezruče

„Laťka“ v úctyhodné výšce

Už čtvrt roku se v ostravském Divadle Petra Bezruče hraje s úspěchem další hra jednoho z mála našich „dětských“ autorů Saši Lichého. V „Laťce“ tentokrát dramatik nevychází z pohádkové předlohy (jako v „Cínovém vojáčku“), ani si nepomáhá atraktivní fantastičností námětu („Fripiri“), ale bere do ruky obyčejnou, důkladně už opotřebovanou hlinu školního prostředí, aby se pokusil nově ji ztvárnit.

Lichý si znesnadnil úkol i tím, že ani základní myšlenka jeho hry není nová — konec konců jen mentorsky zvedá ukazováček a nabádá k poctivému učení bez opisování a obvyklých jiných „říglů“ studentů dřívějších i dnešních.

A přesto je výsledek autorova úsilí potěšující. Lichý totiž především velmi dobře zná mentalitu, způsoby i slovník chlapců a děvčat, jimiž zalidňuje svou hru. Ví například, že těmto dětem jsou cizí fráze, schemata a cukerinové kudrlinky, a proto se jim pečlivě vyhýbá. Ví, že při všednosti své základní myšlenky (stále však aktuální a potřebné, jak vám řekne každý učitel) musí zaujmout vtipným nápadem, humorem, svěžím dějem. Naštěstí k tomu má dostatek zkušeností a umělecké invence.

A tak se nám na scéně objevuje laťka jako symbol překážek a ne-

snází, které v životě nelze podlézt ani obejít, jejichž řešení nelze vyčíst z „taháku“ ani ze smluvné posunčiny spolužáka — které je zkrátka nutno vlastními silami překonat. Ono to není snadné: Než se tělo dokáže přenést přes stanovenou výšku, stojí to hodně vytrvalosti a potu.

Jakub Kuba se toho nezalekne a pilně chodí na hřiště trénovat.

A když jeho spolužáci založí tajnou partu Černá ruka a vymyslí si celý systém znamení, jak při zkoušení oklamat učitele, rozejde se s nimi, protože pozná, že v učení platí totéž, co na hřišti — ani tady se nedá nic podlézat nebo obcházet.

Jestliže se dramatický autor dočká na jevišti napjaté pozornosti a ovací dětského hlediště, je to dvojnásobný úspěch, protože děti netrpí konvencemi dospělých diváků. Sašovi Lichému se toho všeho vrchovatě dostalo (a s ním i režisérovi inscenace Evženu Němcovi a celému kolektivu herců). Jistě také proto, že on sám na sobě uplatnil to, co říká jeho zvednutý ukazováček: Nic si neusnadnil, nevyhnul se žhavému a obtížnému tématu — a tak mu riskantní pokus na úctyhodně vysoké laťce „vyšel“.

JIRÍ NAVRÁTIL

B. Cvančara v titulní roli
Jakuba Kubu
Snímek: F. Krasl

Stránky nové
brně
4.11.63.
Všechny články pro
bezručce

lidce

BEZRUCOVCE

zu, Bulharska i z dalších zemí projevíli hned o hru velký zájem a tak bezručovci nejen hráli, ale i rozdávali texty. S Latkou putuje s členy delegací do zahraničí i Lichého Cínový voják a Fripiri. O dětské hry ze současnosti je všude veliký zájem a autoři tady mají rozhodně větší dluh než v hrách pro dospělé. A u nás jsme nyní zásluhou ostravského Saši Lichého takřka »velmocí«.

PROČ byl úspěch ostravských bezručovců tak veliký? Odpovědi byly desítky v každodenních sedmihodinových diskusích, v novinových referátech i četných soukromých rozhovorech. Divadlo P. Bezručů a pražský Semafor (ten se ovšem celkovému rámci přece jen trochu vymykal), i když byl přijat stejně příznivě — a právem to byly v dobrém slova smyslu festivalové hvězdy nad Brnem. »Tajemství úspěchu je podle mne v tom« — říká dramaturgyně bezručovců Zdena Charvátová — »že vycházíme ze společenské i vlastní potřeby. Mezi členy divadla a diváky nikdy není veliký rozdíl, názory a úsilí nás je totožné s názory a úsilím mladých lidí v hledišti. Naše umělecké snahy vycházejí z vnitřní potřeby a tak je konečný výsledek pak jiný než, když divadla hrají pro mladé z povinnosti a příležitosti«.

LATKA má neobyčejně vědecké obecnost i v samotné Ostravě a brněnští pionýři ji přijali stejně dobře. Ostatně názory dospělých se od těch dětských mnoho nelišily. Delegace ze Sovětského sva-

Výstrižková služba
Pražské informační služby
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Mladá fronta, venkov

24.1.1963

Z celostátní přehlídky divadelní tvorby pro děti a mládež

BRNO: ŠTASTNÝ ZAČÁTEK

Brněnská přehlídka divadelní tvorby pro děti a mládež zahájila neobyčejně šťastně. Uvedla dvě představení ostravského Divadla Petra Bezručů: nejprve Nezvalovy »Milence z kiosku« v režii Jana Kačera a poté novou pionýrskou hru Saši Lichého »Latka«. Obě představení svědčí o čilevědomé snaze divadla vyrovnat se s nejvyšší náročností společenskou i uměleckou.

»Latka« Saši Lichého kmenového autora Ostravských, je zatím jeho nejlepší práci. Příběh party ostravských dětí, které si velmi osobitě vykládají vzájemnou solidaritu a do níž vtrhne urputný a poctivý »věnkovan«, je sestaven neobyčejně živě a vitálně. Autor ještě nestvořil dramatické dílo, ale je v něm tolik života, tolik postřehů z opravdového života, tolik přesně odpozorovaných detailů mluvy, jednání i zvyků a dětských ztotožnění, že i tak znamená rozhodný krok vpřed v celé naší původní divadelní pionýrské dramaturgii. Navíc je »Latka« zahrána v režii Evžena Němce v prudkém komediálním švihů a napětí, představe-

ní je plně nepapírového optimismu, který přikrývá i zbytky nedivadelního poučování. Také diskuse o představení Ostravských potvrdila, že divadlo Petra Bezručů se za poslední tři léta dostalo nejenom možná na první místo ve své tzv. mládežnické kategorii, ale že se zařadilo do celého kontextu našeho divadelnictví jako jedno z nejprogressivnějších a společensky nejodpovědnějších divadel. Podrobný rozbor jeho vývoje zasvěceně přednesl Milan Lukeš, redaktor časopisu Divadlo.

Proti představením Ostravských bylo první představení Divadla Julia Fučíka — pásmo Josefa Henkeho z pohádek brí Čapků »Kouzelník a detektivové« — zklamáním. Je to nesourodá, hračkářská tříšť bez koncepce a myšlenkového vyznění, patrný doklad krize, do níž se na rozdíl od Ostravských dostalo brněnské divadlo v poslední době.

V úterý večer uvedlo své první představení pražské Divadlo Jiřího Wolke. Byl jím úspěšný »Voják« Karla Kynclů. [ok]

V druhé inscenaci DPB jsme se seznámili s původní novinkou Saši Lichého »Latka«, s nekaširovaným dnešním příběhem o zmoudřelém bratrstvu podukářů s podivnými představiteli o »dělba práce« a pionýrské »svěpomoci«. Latka je v Lichého hře symbolem života, který má »olympijskou droveň«, symbolem toho, co nelze v životě podlézt ani obejít, co se nedá »odpodfukařit«. Lichý je stejně zkušený

23.1.63.
Kromě, Ziv
Ostr. divadlo
P. Bizumel

ŽIVOT *

mládež v Brně

ra Bezručů

dramatik jako režisér a herec — a všechny tyto jeho divadelnické přednosti poznáváme i v jeho nejnovější hře, mifci nejen do světa mladých, ale i dospělých. Je s podivem, že Latce, od jejíž ostravské premiéry uplynulo už více než půl roku, se zatím nedostalo ani patřičného zhodnocení ze strany kritiků, ani jí nebyla věnována pozornost, úměrná jejímu významu v naší soudobé dramatické produkci pro mládež. Představení Evžena Němce na scéně Luboše Hruzy a s hudbou Petra Mandla je pozorné k myšlenkovému jádru hry a k jejímu poslání, neméně však i k tomu, jak je mladému publiku co nejpoutavěji sdělit. Díky tomu splývají v »Latce« zřetel divadla poučného s divadlem zábavným v zřetel jediný a nedílný. To, co po dvě hodiny sledujeme, není ani moralita, ani lehrstůček pro mladistvé; myšlenkové jádro hry nemá nikde podobu vztýčeného ukazováčku, ale je prozřetavě ukryto ve vlastním příběhu, v dramatických situacích a postavách, jejichž představitelé — B. Cvančara (Kubá), J. Trebická (Anděla), M. Albínová (Plnos), P. Čepek (Standa), J. Dvořák (Rada), V. Roštlapil (Olympionik), D. Šrajerová (Markálková), L. Bednářová (Sachová) — mají dobrý smysl pro souhru s partnery i pro bezprostřední kontakt s mladými v hledišti.

Není pochyby, že novátorská, v mnohém riskantní cesta DPB za mladými diváky bude na pracovních poradách i na závěrečné konferenci v předpřipraveném diskusním zájmu. Do těchto nadcházejících diskusí o cestách a cílech našich mládežnických divadel zasáhli však bezručovci už nyní argumenty nejrůznějšími: dvěma podnětnými a živými inscenacemi, které se u festivalového publika neminuly účinkem.

VIKTOR KUDĚLKA